

Nr 34.

Ankom till riksdagens kansli den 8 maj 1936 kl. 1 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om upphävande av rätt till restitution av B-skatt jämte en i ämnet väckt motion.

(2:a avd.)

I en den 6 mars 1936 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 180, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade

F ö r s l a g

till

förordning om upphävande av rätt till restitution av B-skatt.

Härigenom förordnas — med ändring av vad därom stadgas i de vid förordningen den 28 september 1928 (nr 373) om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt fogade bestämmelserna om vad som vid förordningens genomförande skall iakttagas — att restitution av skatt, som avses i 19 § 2 mom. förordningen den 28 oktober 1910 om inkomst- och förmögenhetsskatt, sådant detta lagrum lydde enligt förordningen den 31 oktober 1919 (nr 733), (B-skatt), icke skall äga rum, i den mån genom B-skatt beskattade tillgångar utdelas efter utgången av år 1939.

I en i anledning av propositionen inom första kammaren av herr *Nordborg* väckt motion, nr 335, har hemställts, »att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 180».

I det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet har föredragande departementschefen lämnat en kortfattad översikt över B-skatten samt om tidigare framlagt förslag till upphävande av rätten till restitution av B-skatt jämte över nämnda förslag avgivna yttranden. Utskottet tillåter sig hänvisa till propositionen i denna del (sid. 3—7).

I en vid 1935 års riksdag väckt motion II: 319 hemställdes om ändring eller förtydligande i bestämmelserna om restitution av B-skatt enligt förordningen den 14 maj 1926 i sådan riktning, att inländska aktiebolag och solidariska bankbolag, de där innehade såväl B-beskattade som icke B-beskattade tillgångar, vilka kunde tänkas använda till utdelning i vanlig ordning, med avseende å rätten till dylik restitution skulle anses hava för utdelningen i första hand tagit i anspråk tillgångar av förstnämnda slag inom de av samma bestämmelser i övrigt uppställda gränserna. Därvid erinrades i motionen bland annat, att regeringsrätten den 6 november 1934 hade meddelat två utslag (*R. Å. 1934 ref. 57 och not Fi. 705*), vilka innefattade godkännande av en utav länsstyrelsen i Malmöhus län tillämpad princip, enligt vilken till utdelning, som ägt rum efter år 1926, skulle anses i första hand hava använts medel, vilka avsatts efter B-skattens upphävande.

Riksdagen, som icke biträdde det i motionen II: 319 framställda yrkandet, anhöll emellertid i skrivelse den 6 juni 1935, nr 283, under åberopande av bevillningsutskottets, av riksdagen godkända betänkande nr 56, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om utredning av frågan om avveckling av aktiebolagens rätt att åtnjuta restitution av B-skatt samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

I sitt förenämnda betänkande framhöll bevillningsutskottet — efter att hava lämnat redogörelse för ett av kammarrätten i anledning av motionen avgivet yttrande — att utskottet funnit de skäl, som kammarrätten anfört mot ett bifall till motionen, vara övertygande. Den rättstillämpning, som kommit till uttryck i regeringsrättens utslag den 6 november 1934, finge anses ansluta sig till den uppfattning i frågan, som angavs såväl av 1924 års bevillningsutskott som även av vederbörande departementschef vid framläggandet av 1926 års proposition med förslag till B-skattens upphörande. Vad anginge frågan om avveckling av rätten till restitution av B-skatt anförde utskottet, att utskottet i anslutning till vad såväl kammarrätten som bolagsskatteberedningen uttalat funnit önskvärt, att denna rätt inom en nära framtid upphävdes. Genom den ändrade praxis i fråga om restitutionsrätten komme aktiebolagens möjlighet att vinna restitution av B-beskattade medel att i hög grad minskas. Principiellt sett borde restitutionsrätten tillkomma endast sådana bolag, vilkas utdelningsbara tillgångar nedgått efter den 31 december 1924 respektive efter utgången av det räkenskapsår, som gått till ända närmast före den 1 mars 1925. På grund av taxeringstekniska förhållanden — i regel till följd av den år 1928 införda befrielsen för bolag från taxering för inkomst genom utdelning — hade man emellertid att räkna med att, även efter det praxis kommit att följa regeringsrättens utslag, åtskilliga bolag, jämväl i andra fall än där nämnda principiella förutsättning förelåge, kunde bliva berättigade till restitution av B-skatt. Ett bibehållande av restitutionsrätten torde därför medföra uppenbara ojämnheter de olika bolagen emellan. Då utskottet sålunda ansett sig böra förorda restitutionsrättens avskaffande, hade utskottet haft att taga ståndpunkt till den av kammarrätten berörda frågan om bolagens rätt till ersättning på grund här-

av. Genom utskiftningskattens tillkomst läte det sig visserligen ur teoretisk synpunkt försvara att avskaffa restitutionsrätten utan särskild ersättning, då varje restitution av B-skatt medförde en motsvarande ökning av skyldigheten att utgöra utskiftningskatt, men det syntes dock skäligt att frågans materiella sida undersöktes. Vid övervägande av på vad sätt bolagens berörda anspråk lämpligen borde tillgodoses, hade utskottet ansett närmast böra ifrågakomma, att tillräckligt rådrum bereddades bolagen att träffa sina anstalter för erhållande av restitution. Huru långt rådrum, som därvid skulle utmätas, borde enligt utskottets uppfattning bliva beroende av det värde en fortsatt restitutionsrätt kunde anses motsvara. Ett bedömande härav torde knappast vara möjligt utan att man med ledning av de restitutionsbeslut, som under de senaste åren meddelats, vunne kännedom om, i vilken utsträckning berättigade anspråk på restitution framkommit.

I statsrådsprotokollet lämnas härefter redogörelse dels för ett inom finansdepartementet utarbetat förslag till förordning om upphävande av rätt till restitution av B-skatt samt för en promemoria med motivering till förslaget jämte historik dels ock för de över författningsförslaget och promemorian avgivna yttrandena.

Det i promemorian framlagda förslaget innebär, att restitutionsrätten skulle bringas att upphöra efter viss tid. Enligt detta förslag skulle restitution av B-skatt icke äga rum, då beslutet om utdelning fattats efter utgången av år 1939.

Beträffande innehållet i promemorian i övrigt jämte de däröver avgivna yttrandena tillåter sig utskottet hänvisa till propositionen (sid. 10—22).

Det i propositionen framlagda förslaget går ut på, att rätten till restitution av B-skatt skall avvecklas, men att bolagen skola beredas tillfälle att träffa sina anstalter för erhållande av restitution under en övergångstid av tre år eller intill utgången av år 1939. Därvid skall själva utdelningen och icke beslutet om utdelning angivas som det före utgången av år 1939 inträffade rättsfaktum, vilket skall utgöra en förutsättning för restitutionen. Till stöd för detta förslag har föredragande departementschefen i huvudsak anfört följande.

I sitt över nämnda promemoria avgivna yttrande har Sveriges industriförbund jämte vissa andra näringsorganisationer hemställt, att i fråga om restitution av B-skatt måtte lagfästas den enligt praxis före regeringsrättens utslag den 6 november 1934 gällande presumtionen, att för utdelning skulle i första hand hava använts B-beskattade medel. I anslutning till vad som här emot anförts av kammarrätten i dess yttrande över den vid 1935 års riksdag väckta motionen II: 319 och av bevillningsutskottet i dess betänkande i anledning av nämnda motion ävensom av kommerskollegium i dess yttrande över promemorian, anser sig departementschefen icke kunna biträda det av industriförbundet sålunda framförda yrkandet.

Vad härefter angår frågan om avveckling av aktiebolagens rätt att åtnjuta restitution av B-skatt erinrar departementschefen, att flertalet av de myndig-

heter och jämväl vissa av de näringsorganisationer, som yttrat sig över bolagsskatteberedningens förslag i ämnet och den nämnda promemorian, uttalat sig för en sådan avveckling. På grund av den ändrade praxis, som kommit till stånd genom regeringsrättens förutberörda utslag, torde det, även om restitutionsrätten under obegränsad tid skulle bibehållas, likväl icke bli va möjligt för bolagen att fullt utnyttja denna rätt. Vid sådant förhållande och då ett bibehållande av restitutionsrätten kommer att, på sätt bevillningsutskottet i sitt förenämnda betänkande framhållit, medföra uppenbara ojämnheter de olika bolagen emellan, förordar departementschefen i anslutning till de uttalanden i övrigt, som gjorts till stöd för avveckling av restitutionsrätten, att en sådan avveckling kommer till stånd.

Då emellertid vissa bolag jämväl efter den ändrade praxis kunna komma i åtnjutande av restitution av B-skatt, synes departementschefen skäligt, att bolagen beredas tillfälle att träffa sina anstalter för erhållande av restitution. Vid övervägande av, på vilket sätt bolagens intressen i förevarande avseende böra tillgodoses, har departementschefen anslutit sig till den av bolagsskatteberedningen på sin tid förordade utvägen att bereda bolagen ett lämpligt rådrum. I syfte att vinna kännedom om, i vilken utsträckning bolagen sökt erhålla restitution av B-skatt under de sistförflutna fem åren och i vad mån restitution därvid helt eller delvis beviljats eller avslagits, har departementschefen i samband med remiss av promemorian till länsstyrelserna från dem infordrat uppgifter i berörda hänseenden. På sätt framgår av i statsrådsprotokollet återgivna tabeller, hava bolagen i relativt ringa omfattning sökt under åren 1931 och 1932 erhålla restitution av B-skatt. Sedan bolagsskatteberedningen avgivit sitt betänkande samt bolagen sålunda erhållit kännedom om det av beredningen framlagda förslaget till avveckling av restitutionsrätten, hava bolagen emellertid under åren 1933 och 1934 i stor utsträckning sökt och jämväl erhållit restitution av B-skatt med belopp, som framgå av riksräkenskapsverkets yttrande över promemorian. Efter det att regeringsrätten meddelat sitt utslag har däremot antalet restitutionsansökningar starkt nedgått.

Då det gäller att bedöma, huru lång övergångstid bolagen lämpligen böra beredas för att deras befogade intressen i förevarande fall skola bli va i möjligaste mån tillgodosedda är det givet, att olika meningar om tidsfristen kunna göra sig gällande. Mot den i promemorian föreslagna övergångstiden, utgången av år 1939, hava flertalet av de hörda myndigheterna ej haft någon erinran. I en del av de avgivna yttrandena har emellertid föreslagits samma övergångstid som enligt bolagsskatteberedningens förslag — fem år efter utgången av det år, varunder förordning i ämnet utfärdas — medan åter i några yttranden, särskilt från näringsorganisationerna, förordats en längre tid än den av beredningen föreslagna. Departementschefen förordar för sin del den i promemorian föreslagna övergångstiden. Det kan anmärkas, att därest bolagsskatteberedningens år 1931 avgivna förslag antagits vid närmast följande riksdag, restitutionsrätten skulle hava upphört med utgången av år 1937.

I enlighet med vad kammarrätten erinrat anser departementschefen det vara riktigt, att själva utdelningen och icke beslutet om utdelning skall angivas som det före utgången av år 1939 inträffade rättsfaktum, vilket utgör en förutsättning för restitutionen.

Utskottet.

På sätt framgår av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet komma de svårigheter i bevisningshänseende, som föranledas av den av regeringsrätten senast tillämpade principen i mål angående restitution av B-skatt, att under årens lopp alltmera ökas. Även om restitutionsrätten skulle bibehållas under obegränsad tid, torde likväl åtskilliga aktiebolag aldrig återfå tidigare erlagd B-skatt, som de enligt den förut gällande presumptionen skulle hava kunnat erhålla. Vid nu angivna förhållande finner utskottet — även om erinringar av principiell natur mot restitutionsrättens avveckling allttjämt kunna anföras — restitutionsrätten för bolagen i allmänhet numera äga ett relativt ringa värde. På grund härav har utskottet, i likhet med 1935 års bevillningsutskott och på de av departementschefen i övrigt anförda skäl, funnit sig kunna biträda förslaget om avveckling av aktiebolagens rätt till restitution av B-skatt.

Vad härefter angår frågan om lämplig form för avveckling av restitutionsrätten må till en början erinras, att vissa bolag vid restitutionsrättens bibehållande jämväl kunna efter omförmälda ändrade praxis komma i åtnjutande av restitution av B-skatt. I sitt betänkande nr 56 uttalade 1935 års bevillningsutskott, att utskottet närmast ansåge restitutionsrätten böra avvecklas på sådant sätt, att bolagen bereddes ett tillräckligt rådrum att träffa sina anstalter för erhållande av restitution. Departementschefen har i sitt förslag förordat en sådan lösning av frågan. Innan utskottet angiver sin ståndpunkt till förslaget i denna del, får utskottet beträffande det i vissa av de över promemorian avgivna yttrandena framförda önskemålet om en utredning rörande det materiella värdet av restitutionsrätten erinra, att frågan, om och i vad mån bolagen enligt den ändrade praxis kunna erhålla restitution av B-skatt, är beroende av den bevisning, som i varje särskilt fall förebringas från den restitutionssökandes sida. För ett bedömande av restitutionsrättens värde skulle sålunda vara erforderligt, att de olika fall, där restitution kan tänkas ifrågakomma, gjordes till föremål för närmare undersökning. Då det givetvis icke är möjligt att vidtaga en sådan undersökning, har utskottet icke ansett sig kunna förorda annan lämplig form för avveckling av restitutionsrätten än den som föreslagits av departementschefen.

Vidkommande frågan, huru lång övergångstid bolagen böra beredas för att deras befogade intressen i förevarande hänseende skola bliva i möjligaste mån tillgodosedda, hava olika meningar gjort sig gällande. Departementschefen har för sin del förordat den i promemorian föreslagna övergångstiden av tre år eller till utgången av år 1939. Under normala konjunkturförhållanden synes en sålunda utmätt övergångstid bort vara tillräcklig. Då det emellertid kan antagas, att vissa bolag icke kunnat begagna sig av rätten att erhålla restitution av tidigare erlagd B-skatt, har utskottet funnit skäl tala för

att bolagen beredas ett något längre rådrum än som föreslås i propositionen. I detta sammanhang må erinras att, därest bolagsskatteberedningens år 1931 framlagda förslag om avveckling av restitutionsrätten antagits vid 1932 års riksdag samt därvid den övergångstid av tio år, som föreslagits i vissa av de över beredningens förslag avgivna yttrandena, blivit av riksdagen godkänd, rådrummet skulle för bolagen hava gått till ända med utgången av år 1942. Med beaktande härav och vad i övrigt anförts beträffande detta spörsmål har utskottet ansett sig böra förorda att övergångstiden bestämmas till utgången av sistnämnda år.

Mot det i propositionen i övrigt föreslagna beräkningssättet för övergångstiden har utskottet icke funnit skäl till erinran.

Med det nu anförda har utskottet jämväl angivit sin ståndpunkt till motionen I: 335.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte, med förklarande att Kungl. Maj:ts proposition nr 180 icke kunnat oförändrad bifallas samt med avslag å motionen I: 335 av herr Nordborg, antaga följande

Förslag

till

förordning om upphävande av rätt till restitution av B-skatt.

Härigenom förordnas — med ändring av vad därom stadgas i de vid förordningen den 28 september 1928 (nr 373) om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt fogade bestämmelserna om vad som vid förordningens genomförande skall iakttagas — att restitution av skatt, som avses i 19 § 2 mom. förordningen den 28 oktober 1910 om inkomst- och förmögenhetsskatt, sådant detta lagrum lydde enligt förordningen den 31 oktober 1919 (nr 733), (B-skatt), icke skall äga rum, i den mån genom B-skatt beskattade tillgångar utdelas efter utgången av år 1942.

Stockholm den 8 maj 1936.

På bevillningsutskottets vägnar:

JOH. NILSSON.

Närvarande: herrar Nilsson i Kristianstad, Bärq i Katrineholm, Nilsson i Landeryd, Hjalmarsson, friherre Lagerfelt, Lövgren i Boden, Nylander i Stockholm, Olsson i Gävle, Olsson i Ramsta, Sjödahl, Berg i Karlskrona, Velander, Löfvander, Larsson i Örbyhus, Werner i Hultsfred, Andersson i Dunker, Blomquist, Brännström i Skellefteå, Mårtensson och Lundell.
